

1970’lerden Bugüne ABD’de Asalaklık ve Sınıfsal-Toplumsal Yeniden Düzenleme: Giriş-Özet

31.08.2020 • Ekonomi Politik Üzerine, Revcom Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Raymond Lotta’nın çevirisini aktardığımız aşağıdaki makalesi 24 Ağustos 2020 tarihinde revcom.us web sitesinde yayınlanmıştır.

Kaynak için bkz: <https://revcom.us/a/662/parasitism-and-class-social-recomposition-in-the-us-en.html>

BREAKTHROUGHS [ATILIMLAR]: Marx’ın Tarihsel Atılımı ve Yeni Komünizm ile Daha İleri Bir Atılım. Temel Bir Özet içinde Bob Avakian giderek küreselleşen kapitalizm hakkında şunları belirtmiştir:

“...bu da modern kapitalizm-emperyalizmin asalaklığına; özellikle ABD’de globalleşen kapitalizmin dayandığı büyük çaptaki üretimin artışına ve bilhassa Latin Amerika, Afrika, Orta Doğu ve Asya’nın Üçüncü Dünyasında yer alan ter atölyelerinden elde edilen büyük kâr oranının sürdürülmesine, öte yandan kapitalist-emperyalizmin “evi” konumundaki ülkelerdeki finans alemi ve finansal spekülasyonlardaki artan kapitalist aktiviteye ve “en üst” (temel materyallerin üretime yönelik olmayan) yüksek teknoloji, hizmet sektörü ve ticaret (online pazarlamanın artan rolü de buna dahildir) çevresine dayanmaktadır. Lenin’in de ifade ettiği gibi, bu durum ABD gibi toplumların tümüne “asalaklık damgasını” vurur;”

Aşağıdaki soruyu cevaplamak için bir araştırma makalesi üzerinde çalışıyorum. Yükselen küreselleşme ile emperyalizm tarafından sömürünün yoğunlaşması, özellikle de Üçüncü Dünya’daki ABD emperyalizmi ile (veya genellikle “küresel güney” olarak adlandırılır) ABD’nin değişen toplumsal ve sınıfsal bileşimi arasında kesin ve etkin bir bağlantı var mı ve bu durum emperyalist asalaklığın bir ifadesi mi? Cevabımız “Evet” şeklindedir.

Bu araştırma makalesi önümüzdeki birkaç hafta içinde yayınlanacaktır. Aşağıda bazı temel bulguları ve sonuçları paylaşıyorum.

ABD’de mesleki yapı ve gelir dağılımında son 45 yılda köklü bir dönüşüm yaşandı. Bu durum işgücündeki artan kadın oranı ve orantılı olarak Üçüncü Dünya’dan daha fazla göçmen gelmesi gibi önemli demografik değişiklikler ve dönüşümlerle bağlantılıdır. Amerikan toplumu 1970’dekinden çok farklı durumdadır. İnsanların ekonomiye nasıl girdiği, iş beklentileri, yaşam standartları, insanların tükettiği mallar, azalan toplumsal hareketlilik, eşitsizlik kalıpları – tüm bunlar ve daha fazlası resmin bir parçasıdır.

Farklı dinamikler iş başındaydı. **Bununla birlikte emperyalistlerin Üçüncü Dünya’ya daha derin bir şekilde nüfuz etmesi ve ezilen ekonomilerin dünya kapitalist ekonomisine çok daha eksiksiz bir şekilde entegrasyonu bu noktada belirleyici oldu.**

Asalaklık kavramı, 1917 Rus Devrimi’nin büyük komünist teorisyeni ve önderi V.I. Lenin tarafından dünyaya egemen olan emperyalizm sistemi analizlerinde yoğun bir şekilde kullanılmıştır. *Asalaklık*, emperyalist ülkelerin Asya, Latin Amerika ve Afrika’nın yoksul ülkelerindeki emeğin aşırı sömürülmesinden -asgari geçim düzeyinin dahi altında maaşlı korkunç istihdam koşullarından- faydalanma yollarını ifade eder. Ezilen ülkelerin emperyalizmin boyunduruğu altına alınması, yalnızca “küresel güneyin” ekonomisini ve toplumlarını yıkıma uğratmakla kalmaz, aynı zamanda emperyalist ülkelerin tüm toplumsal yapısına da “etkide bulunur”. İmparatorluğun kârları ya da “ganimetleri”, normal zamanlarda imparatorluğun merkezlerinde belirli ve göreceli bir sosyal istikrar sağlamasına olanak tanır. *Asalaklık*, üretimin örgütlenmesinden çok daha kopuk hale gelen burjuva-mali tabakalar arasında zenginliğin daha da yoğunlaşmasıyla sonuçlanır.

Bob Avakian, bu “*asalaklık*” kavramını yalnızca bugünkü dünya emperyalist ekonomisinin ekonomik özelliklerini değil, aynı zamanda ideolojik ve kültürel fenomenlerine yönelik çok daha derin, çok daha bilimsel bir anlayış geliştirerek genişletmiş ve uygulamıştır. Örneğin “*Selfie*” ve “*Benim markam*” fenomenleri, Amerika’da yaygınlaşan bireycilik ve Amerika’yı dünyadaki “*zenginlik ve iyinin kaynağı*” olarak gören agresif şovenizm gibi...

2010'lara gelindiğinde küresel ticaretin yüzde 80'i Batılı ulusötesi şirketlerin hakim olduğu ve kontrol ettiği küresel tedarik zincirlerinden geçiyordu. Bu tedarik zincirleri, malların üretimi ve taşınmasında dünya çapında farklı üretim birimlerini birbirine bağlıyor.

İnsanların ABD toplumunda meydana gelen değişikliklerin maddi kökenlerini anlaması gerekiyor. Bu değişikliklerin devrim açısından, onun sağlam tabanı ve daha geniş güçlerinin devrim yapma potansiyeli ve devrimin karşısına dikilen engeller açısından etkileri bulunuyor. Ayrıca sosyalist-komünist bir devrimin dönüştürmesi gereken oldukça asalak bir toplumu anlamak için de bu gerekli.

Son birkaç on yılda, küreselleşme, sanayisizleşme ve küçülme ABD'de "büyük bir düzlenmeye" yol açmadı. Bunun yerine, yalnızca ırksal olarak değil, aynı zamanda farklı sosyal gruplar açısından da giderek daha fazla parçalanmış, kutuplaşmış ve "sıkışmış" bir toplum yapısına katkıda bulundu. **Amerika, en altta bulunan aşırı yoksulluğun, "sertifikalı" profesyonel-teknik tabakalar için gelir ve istihdam kazançlarının, ezilen ülkelerdeki aşırı şekilde sömürülen emeğin ürettiği değer emperyalist ülkelere aktarılmasının, yukarıya doğru yeniden dağıtımın ve zenginliğin toplumun daha küçük bir kesimi**

arasında yoğunlaşmasının aşırı ve grotesk biçimde damgasını vurduğu bir toplumdur.

Çalışmanın daha spesifik bulguları aşağıda yer alıyor:

***2010'lara gelindiğinde küresel ticaretin yüzde 80'i Batılı ulusötesi şirketlerin hakim olduğu ve kontrol ettiği küresel tedarik zincirlerinden geçiyordu. Bu tedarik zincirleri, malların üretimi ve taşınmasında dünya çapında farklı üretim birimlerini birbirine bağlıyor. Yüksek teknoloji, 21. yüzyıl koordinasyonunu 19. yüzyıldan kalma ter atölyeleri koşullarıyla birleştirdi. Sri Lanka'nın hazır giyim fabrikalarında olduğu gibi, kadın işçiler tedarik zinciri iş gücünün önemli bir bölümünü oluşturuyor.** Şunu bir düşünün. Sözde "Amerikan yaratıcılığının" ikonik sembolü olan Apple, 2010'ların başında intiharların bir tür çalışma protestosu olduğu Çin'de zalimce "verimli" görülen montaj hatları ve bu hatlarda gelişen küresel mal zincirleri olmadan var olamazdı. Bir düşünün; Apple, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin kobalt madenlerinde tünel kazan ve kaya taşıyan 40.000 çocuk olmasaydı ABD'nin ilk 2 trilyon dolarlık şirketi olamazdı.

***1970'den 2012'ye kadarki süreçte dünyadaki imalat ürünleri ihracatında -otomobil, uçak parçaları, giyim ve elektronik cihazlar gibi- gelişmekte olan ülkelerin payı yüzde 20'den yüzde 60'a yükseldi.** Bu ihracatların çoğu emperyalist ülkelerdeki yerli üretimin bir parçası haline gelmiş durumda.

***1950'de dünyadaki sanayi işçilerinin yüzde 34'ü "az gelişmiş bölgelerde" yaşıyordu; 1980'de bu pay yüzde 54'e yükseldi; 2010'da yüzde 79'a yükseldi.** Bu endüstriyel işgücü değişimi, emperyalist sermayenin karlılığını artırdı ve dünya çapında ücretler üzerinde aşağıya doğru baskı oluşturdu.

***ABD'de son 40 yılda, imalat istihdamı (geleneksel olarak daha iyi ücret ödenen ve daha istikrarlıdır) toplam ABD istihdamının bir payı olarak düşmüştür: 1960'ta yüzde 28'den 2017'de yüzde 8'e düşme yaşanmıştır.** Bu dönemde milyonlarca imalat işinin kaybı, Meksika'daki sınır fabrikalarında olduğu gibi küresel dış kaynak kullanımı, taşeronluk ve doğrudan yatırımla (Çin'de otomobil fabrikaları açan ABD şirketleriyle) çok fazla bağlantılıdır.

Üretim istihdamındaki bu düşüş, daha az işçi tarafından üretilen daha fazla çıktıyla birlikte, robotik, bilgi teknolojisi, ulaşım yenilikleri vb. gibi teknolojik dönüşümün bir sonucudur. 2010 yılında Çin, dünyanın en büyük üreticisi olarak ABD'nin yerini almış bulunuyor (üretimle ölçülmüştür).

ABD ekonomisi mühendislere, finans yöneticilerine ve bilgi teknolojisi çalışanlarına ihtiyaç duymaktadır... fakat aynı zamanda kasiyerlere, hastane görevlilerine ve düşük ücretli lojistik ve teslimat işçilerine de ihtiyacı vardır.

*** Uygun fiyatlı bir imalat işinin gelirini değiştirmek için genellikle iki veya üç hizmet işi gerekir.**

*** Sanayisizleşmenin yıkıcı ve iş daraltan etkileri özellikle de Siyahi ve Latino işçileri sert vurdu.** Birçok Afro-Amerikan işçi -işsiz kalarak veya sınırlı istihdam ile- “artık” bir işgücünün parçası haline geldi. Hapsedilenlerin çoğu işgücü piyasasının dışında kalmakta veya yoksulluk maaşı almaya ve düzensiz işlere kanalize edilmektedir.

*** Düşük maliyetli ithal tüketim mallarındaki aşırı sömürüye dayalı büyük artış - yüksek verimlilik/düşük ücretli emek (genellikle geçim seviyesinin altındadır)- ezilen**

lkelerde fiyatların düşmesini (“Wal-Mart fiyatı”) sağladı ve ABD’de işgücü maliyetini azalttı. Bu ithalatlar; artan sanayileşme, ücretler ve istihdam üzerindeki aşağıya doğru baskı olsa da emperyalist ülkelerde kitlesel olarak tüketicilerin satın alma gücünün sürdürülmesine yardımcı oldu.

*** ABD’deki en büyük istihdam kategorisi perakendedir.**

*** Artan küreselleşme, ABD ekonomisinin artan finansallaşmasıyla el ele gitti. 1990’ların başında finans, sigorta ve gayrimenkul sektörü ABD ekonomisinin (GSYİH) bir payı olarak üretimi geride bıraktı.**

*** Emperyalist asalaklık -ezilen ülkelerin emek güçlerinin aşırı sömürülmesi ve hammaddelerin yağmalanması durumu- ayrıca piyasalara yönelik şiddetli emperyalist rekabet ABD’de artan mesleki kutuplaşmalara da katkıda bulundu.** ABD ekonomisi mühendislere, finans yöneticilerine ve bilgi teknolojisi çalışanlarına ihtiyaç duymaktadır... fakat aynı zamanda kasiyerlere, hastane görevlilerine ve düşük ücretli lojistik ve teslimat işçilerine de ihtiyaı vardır.

*** Küresel açıdan önemli bir eğilim, standart dışı veya “gayri resmi” - düzensiz çalışma denenen işlerin yaygınlaşmasıdır. Bunlar düşük maaşları ve düzensiz (yasal ve yasadışı) istihdamı içerir. 1 milyardan fazla kişinin hayatta kalmak için çaresizce mücadele ettiği nc Dünya’nın kentlerinde gelişen gecekond u mahallelerinde hüküm süren budur.**

*** ABD’de her 10 çalışandan 1’i birincil gelir kaynağı olarak “esnek işe” (serbest, sözleşmeli veya Uber gibi işlere) güveniyor.**

*** Yükselen emperyalist küreselleşme, ezilen ülkelerden ABD’ye ve diğer emperyalist ülkelere g açısından (hem resmi gler hem de kayıtsız olanlar) nemli bir artışa neden oldu. ABD ekonomisinin kilit sektörleri -mesela inşaat, et paketleme ve mahsul çiftlikleri gibi- karlılık için göçmenlerin işgücüne güveniyor. COVID-19 salgını ve sistemin işleyiş biçimi ile ölüm fermanları hazırlanan acımasız istihdam koşullarına maruz kalan işçilere güveniyorlar... insanlar a ve evsiz kalmamak için bu**

durumu kabul etmek durumunda kalıyor.

* **Ezilen ülkelerden emperyalist ülkelere “beyin göçü” yoksul ülkeleri ciddi şekilde etkiledi.** Aynı şekilde ABD emperyalizmi için de bir rekabet avantajı kaynağı oldu. 2010’ların ortalarında Silikon Vadisi’ndeki teknoloji çalışanlarının %71’i yurtdışı doğumluydu. Silikon Vadisi neden Amerika’da sona erdi? Cevap çok boyutludur, ancak özellikle Güney Asya’dan gelen “beyin göçü” temel bir faktördür.

* **ABD’deki her 4 doktordan 1’inden biraz fazlası yurtdışı doğumludur.** Dünyadaki “en büyük” hastalık “yüküne” sahip olan Afrika, 2015 yılında bir günde ortalama 1 Afrikalı eğitimli hekimi ABD’ye kaptırıyordu. 2014 Ebola salgınının Batı Afrika’da en yüksek olduğu dönemde, Nijerya’da 100.000’de ortalama 45 doktor -ABD’de her 10 hemşire, psikiyatrist ve evde bakım yardımcısından biri yalnızca Karayipler ve Orta Amerika’dan gelmektedir- ki bu ülkelerde temel sağlık ihtiyaçları karşılanamamaktadır.

* **ABD işgücünün temel bir özelliği, gelir eşitsizliğini yaygınlaştırmaya ve genişletmeye yönelik eğilimdir:** Yüksek vasıflı ve daha az vasıflı vb şeklinde. Mesleklerde üniversiteliler ve üniversite eğitimi olmayanlar arasında ciddi gelir eşitsizliği vardır. ABD’de yukarı doğru hareketlilik neredeyse tamamen üniversite mezunu olanlar içindir, ancak üniversite eğitimi olmayanlar için neredeyse tamamen aşağı doğrudur (halen işgücünün çoğunluğu böyledir).

* **Geleneksel “mavi yakalı” orta sınıf daralmış, fakat orta sınıf ortadan kaybolmamıştır; daha ziyade, yüksek ücretli iş ve profesyonel hizmetler etrafında yoğunlaşmışlardır.**

* **Sözde “bilgi ekonomisinin” (profesyoneller-finance’lar-üniversiteliler/eğitilmişler-bilgi teknolojisi alanındakilerin) işgücü, özellikle şehirler olmak üzere belirli coğrafi alanlarda kümelenmiştir. Dolayısıyla, gelirden de çok büyük bölgesel farklılıklar vardır.** Bu durum New York ve Los Angeles gibi şehirlerin emperyalist sermaye ve imparatorluğun asalak mali-idari-komuta merkezleri rolüyle bağlantılıdır. Ve bununla birlikte, “varlıklı işçilere” hizmet veren yeni bir “şehirli hizmetçiler” alt sınıfı ortaya çıkmıştır.

Başlangıçta da belirtildiği gibi, ABD 1970’dekinden çok daha kutuplaşmış, katmanlaşmış ve segmente olmuş bir toplumdur. Küreselleşme ve sanayisizleşme “büyük bir düzlemeye” yol açmamıştır.

Bob Avakian, mevcut kapitalist-emperyalist sistemin altında yatan gerçekliği şu şekilde ortaya koyuyor:

“Mevcut sistem dünyanın her yerinde milyarlarca insanın ruhunu ezip deforme ediyor, insanların hayatını öğütüyor – veya açıkça bu hayatları çalıyor.

İnsanların potansiyelinin bütün bunlardan kaynaklanan büyük israfını ve doğrudan heba edilmesini bir düşünün. Bütün bunlar, dünyanın ve halk kitlelerinin mevcut kapitalizm-emperyalizm sisteminin egemenliği altında yaşamak zorunda kalmasının bir sonucudur.

Ve bütün bunlar; bu ülkedeki halkın nispeten küçük bir bölümünün ve bir bütün olarak da insanlığın çok küçük bir bölümünün kendi inisiyatiflerini ve yaratıcılıklarını geliştirme ve uygulama koşullarına, bunun “özgürlüğüne” sahip olduğu temeldir – bütün bunlar, bu sistem altında, bir bütün olarak dünyadaki halk kitleleri için “dengesiz”, son derece eşitsiz ve son derece baskıcı koşulları güçlendirmektedir.

Ve yine bütün bunlar tam olarak ve son derece gereksizdir.”

(Bob Avakian: [Kapitalizm-Emperyalizm – Yedi Milyar İnsanın Boğulması ve Yeni Temellerde Bir Dünya İçin Derin İhtiyaç](#))